

Notat – nr. 3/2019

Sigurd Høst

Hvite flekker, medieskygger og støtten til lokalavisene

**En kommentar til mediestøttemeldingen,
Meld. St.17 (2018-2019)**

Forfatter	Sigurd Høst
Ansvarleg utgjevar	Høgskulen i Volda
ISSN	1891-5973
Sats	Forfattar
Distribusjon	http://www.hivolda.no/

© Forfattar/Høgskulen i Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfattar/Høgskulen i Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

Om notatserien

Ulike slag publikasjonar av mindre omfang, t.d. forprosjektnotat, papers, artikkelutkast o.a. Eit hovudføremål med serien er å stimulere til publisering og fagleg debatt i miljøet. Kvar forfattar er ansvarleg for sitt arbeid, og dekan skal vere orientert om utgjevinga på førehand. Manuset må vere gjennomarbeidd med omsyn til språk og struktur.

Forord

Da kulturminister Trine Skei Grande la frem den nye mediestøttemeldingen på LLAs landsmøte 29. april, snakket hun en del om hvite flekker og halvskygger. Hun viste eksplisitt til en undersøkelse som jeg hadde laget for Mediestøtteutvalget, og gjenga den omtalen av halvskygger som sto der. For å unngå hvite flekker, foreslo Regjeringen at en større del av produksjonsstøtten skulle gå til små lokalaviser.

Rent umiddelbart syntes jeg det var vanskelig å forstå hvorfor forekomsten av det jeg kalte halvskygger, ble brukt som argument for at lokalavisene måtte få en større del av produksjonsstøtten. Argumentet ble enda mer problematisk etter at jeg hadde sjekket dagens situasjon, og sett at det var litt færre kommuner med halvskygge i dag enn da rapporten ble laget i desember 2016.

Jeg har kontor hos Mediebedriftene (MBL) i Oslo, det samme har Landslaget for lokalaviser (LLA). I gangen der er det gode muligheter til å snakke om aviser. Da jeg fortalte at det var blitt færre kommuner med halvskygge, mente Bente Håvim i MBL at jeg burde lage et lite notat om saken. Notatet var ferdig den 11. april, og ble sendt til noen få personer. Rett før jeg var ferdig med skrivingen, ble jeg kontaktet av Klassekampen. De fikk notatet da det var ferdig, og brukte det i en artikkel om den nye pressestøtten (*Mener Grande overdriver*, Klassekampen 13. april.).

Nå ser det ut til at argumentene om hvite flekker og medieskygger vil bli brukt i den politiske debatten om produksjonsstøtten. Det kan lett føre til en avsporing. Dette notatet er et forsøk på avklaring, og derfor bør det være offentlig tilgjengelig og lett å finne ved søk på nettet. Publisering i notatserien dekker dette behovet.

Denne utgaven av notatet er litt utvidet i forhold til versjonen fra 11. april. Utvidelsene gjelder særlig det siste avsnittet, om argumentene for mer støtte til lokalavisene.

Jeg har hatt et nært samarbeid med LLA helt siden jeg ble kjent med Åsmund Snøfugl og Egil Hyldmo (styreleder og generalsekretær) på et seminar i Göteborg i 1990, og unner lokalavisene hver krone de får i produksjonsstøtte. Hensikten med notatet er ikke å svekke argumentene for at disse avisene bør få mer støtte, men å bidra til at debatten blir mer realistisk. Et ønske om å prioritere lokalavisene må knyttes til den rollen de har for sine lokalsamfunn og for lokaldemokratiet, og ikke begrunnes med vage og overdrevne forestillinger om geografiske hvite flekker.

Oslo/Volda 5.5 2019

Sigurd Høst

Kulturministerens presentasjon av mediestøttemeldingen

Kulturminister Trine Skei Grande la frem den nye mediestøttemeldingen 29. mars i år, på landsmøtet til Landslaget for Lokalaviser (LLA) i Drammen. Der brukte hun blant annet en foil med overskriften *Utfordringer*. Her var det tre underpunkter: Medieskygger; Press på presse- og ytringsfrihet; og Medielandskap i endring. Medieskygger kom altså først. Etter å ha forklart at det finnes ”*større deler av samfunnet som stadig ligger i en medieskygge*”, viste hun til en rapport som jeg hadde laget etter oppdrag fra Mediemangfoldsutvalget.¹ Hun trakk spesielt frem at jeg hadde funnet 22 halvskygger, og forklarte at dette var ”*kommuner som ikke er opplyst eller har et veldig svakt lys. Når det lyset svekkes, så svekkes demokratiet og borgernes informasjonsfrihet*”.

Det jeg har kalt halvskygger, omtalte hun også som medieskygger eller hvite flekker. Siden slike flekker betyr en svekkelse av demokratiet, er det viktig å unngå dem. Ønsket om å bekjempe geografiske hvite flekker var en viktig del av argumentasjonen for at en større del av produksjonsstøtten burde gå til de små lokalavisene:

Lokalavisa gjør trolig innbyggere bedre i stand til å ta informerte valg når de skal bestemme hvem som skal styre kommunen. Vi trenger medier som er kjent i nærmiljøet og kan stille de kritiske spørsmål. Derfor er lokalavisene våre helt sentrale i å sørge for at lokaldemokratiet fungerer. Det er ikke bare markedet som kan fikse det. Derfor må vi bidra og snu støtten mer over til lokale media. [Applaus fra salen.]

I dag har vi ganske mange steder som lever i halvskygge, og vi har kommuner som bare blir dekket av store regionale aviser. Jeg vil at vi skal ha flere kommuner som har redaksjonelle ressurser til å se også de lokale store guttene og jentene i kortene. Da kan vi ikke ha store geografiske områder som ikke blir dekket journalistisk. (Egen avskrift fra video, normalisert til bokmål.)

Det er alltid tilfredsstillende at en rapport man har laget, blir brukt. Det er ekstra tilfredsstillende at den blir omtalt offentlig når man selv er til stede. Denne gangen satt jeg imidlertid igjen med en følelse av at resultatene ble brukt på en måte som ikke var helt dekkende. I verste fall kunne det føre til at argumentasjonen for å styrke lokalavisene ble svekket, ikke styrket.

Blindsoner og halvskygger - om undersøkelsen fra 2016

Rapporten til Mediemangfoldsutvalget ble laget i desember 2016, og bygget på avisenes opplags- og spredningstall for 2015. Oppdraget var å ”*dokumentere hvorvidt det finnes kommuner i Norge som i liten grad blir redaksjonelt dekket av en profesjonelt redigert avis, og som dermed potensielt kan utgjøre en såkalt medieskygge*”.

¹ Høst, Sigurd (2016): Blindsoner og halvskygger i det norske avislandskapet. Notat nr. 5/2016, Høgskulen i Volda.

I rapporten ble Oslo behandlet for seg, som den eneste kommunen med så liten journalistisk dekning at det fortjener betegnelsen blindsoner. For de andre kommunene undersøkte jeg om det fantes minst en lokal avis som hadde en tilstrekkelig høy husstandsdekning. Grensen var satt ved 30 prosent. Aviser som kommer over denne grensen, blir lest av "mange nok" til at de kan fungere som en effektiv lokal informasjonskanal. Grensen har den fordelen at den er brukt flere ganger tidligere, slik at den kan brukes til å beskrive utvikling over tid.

Etter gjennomgangen endte jeg opp med 21 kommuner som ikke var dekket av en avis med minst 30 prosent husstandsdekning. Disse kommunene mente jeg lå i halvskygge. De ble nok dekket til en viss grad de også, men lyset var ikke så sterkt som man kunne ønsket. Dessuten trakk jeg frem Råde kommune, der den ene delen sogner til Moss og Moss Avis mens den andre sogner til Fredrikstad og Fredriksstad Blad. Ingen av de to hadde 30 prosent dekning i kommunen som helhet. Hvis Råde ble tatt med, var det altså 22 kommuner til sammen som befant seg i halvskygge.

Er 22 kommuner mye eller lite? Undersøkelsen gjaldt situasjonen i 2015, og da hadde landet 427 kommuner utenom Oslo. 405 av dem (95 prosent) ble altså dekket av minst en lokal avis med 30 prosent husstandsdekning eller mer. Dette er en forverring i forhold til tidligere. Det var ingen halvskygger så sent som i 2002, én i 1996 og ingen i 1984.² Til tross for økningen konkluderte jeg likevel med at det "*alt i alt står ganske bra til*" (s. 31) og at det "*kunne vært verre, mye verre*" (s. 24).

Storparten av de 22 kommunene som ble regnet som halvskygger, falt i to klart atskilte grupper. Den ene var åtte små kommuner i distriktene, med lite folketall, store avstander og dårlige kommunikasjoner. Kommunene i denne gruppen var Osen i Sør-Trøndelag, Nesna og Værøy i Nordland, Lavangen i Troms og Hasvik, Gamvik, Lebesby og Loppa på Finnmarkskysten. Det er slike kommuner man ville gjette på hvis man ble spurt.

Den andre gruppen var 11 folkerike kommuner i det urbane beltet rundt Oslo. Dette var Asker, Bærum, Lørenskog, Nannestad, Opegaard, Rælingen, Sørums, Ullensaker, Vestby og Ås i Akershus, og Røyken i Buskerud. Området har i og for seg et godt tilbud av lokale aviser, fra Romerikes Blad i Lillestrøm (Skedsmo kommune) som den største, til små fådagere aviser som Røyken og Hurums Avis og Vestby Avis. Problemet er at det ikke var mange nok som kjøpte dem.

For noen kan forklaringen være at de ikke lenger bryr seg om å lese aviser. Andre kan være innflyttere som er sterkere knyttet til Stor-Oslo enn til den kommunen der de bor. Da kan stoff om kulturlivet og restauranttilbudet i sentrum, hva enten det kommer fra Aftenposten, løssalgavisene eller sosiale medier, oppleves som mer relevant enn det

² Høst, Sigurd (2005): Det lokale avismønsteret. Dekningsområder, mangfold og konkurranse 1972-2002. Rapport nr. 3/2005, Institutt for Journalistikk, Fredrikstad.

Romerikes Blad eller Østlandets Blad måtte skrive om lokalpolitikken og foreningslivet i Lørenskog, Rælingen eller Oppegård.

I tillegg til disse to hovedgruppene kom to kommuner fra innlandet på Østlandet, Andebu i Vestfold og Sauherad i Telemark. Begge ligger litt for seg selv, uten noen entydig tilknytning til et bestemt avisdistrikt. Den siste mulige halvskyggen var Råde i Østfold, som var delt mellom to avisdistrikter.

Registreringen av halvskygger skjedde ved hjelp av et enkelt mål som ble brukt på samme måte for alle landets kommuner. På forhånd kunne man tro at de kommunene som ble fanget opp, var spredt litt tilfeldig rundt om i landet. Slik var det altså ikke. Hvis man plotter de 22 kommunene inn på et Norgeskart, så ligner det mer på anvisningen ved et skytterstevne enn på treff fra en hagle. En stripe med treff langs kysten i nord, og en sterk samling i området rundt Oslo. Bare Sauherad og Andebu ser ut som bomskudd. Det geografiske mønsteret forteller at halvskyggene ikke har oppstått tilfeldig, men er et resultat av systematiske prosesser.

Kulturdepartementets frykt for hvite flekker, Meld. St. 17 pkt 6.3.1

I stortingsmeldingen er trusselen fra geografiske hvite flekker behandlet i et punkt som heter "*Lokale medium og geografiske kvite flekkar*" (pkt 6.3.1). Her blir resultatene fra rapporten til Mediemangfoldsutvalget omtalt eksplisitt. Det står både om Oslo kommune som blindsoner, og om de 22 kommunene som jeg mente lå i halvskygge. Det står også at jeg har pekt på en del kommuner der det er grunn til å "*spørje om dekninga er god nok: små og perifere kommunar som berre blir dekte av store regionaviser, og kommunar som er dekte av aviser med små redaksjonelle ressursar som i tillegg skal dekkje distrikt som er så store at det blir ei utfordring for dei*". Departementet oppsummerte rapporten på denne måten: "*Høst konkluderer likevel med at den redaksjonelle dekninga av norske kommunar samla sett er rimelig god, med tanke på alle de små kommunane vi har i landet*".³

Konklusjonen i min rapport er overveiende positiv. I avsnitt 6.3.1 blir det ikke vist til noen annen empiri, dvs. det er ikke andre funn som peker i en annen retning. Kulturdepartementet forklarer likevel at geografiske hvite flekker kan være en alvorlig trussel:

Ein eventuell auke av underdekte område kan få store konsekvensar. Den framtidige mediestøtta bør bidra til å unngå geografiske kvite flekkar i medielandskapet. Slike kvite flekkar treng ikkje berre vere kommunar uten systematisk dekning, men kan og vere kommunar der dekninga er svak. Å ta vare på små lokalmedium og stimulere til etablering av nye medium er positivt for mediemangfaldet generelt og for lokalsamfunna spesielt. Særleg vil det vere

³ Kulturdepartementet (2019): Mangfold og armlengdes avstand. Meld. St. 17 (2018-2019).

positivt å stimulere til lokalmedium i område som i dag har låg eller inga journalistisk dekning (s. 65).

Omtalen i pkt 6.3.1 var første underpunkt i det avsnittet som gjaldt målene for den direkte mediestøtten (pkt. 6.3). De andre målene gjaldt samfunns viktig og undersøkjande journalistikk; innovasjon og utvikling; og insentiver i støttesystemet.

Som konklusjon på gjennomgangen i avsnitt 6.3, forklarte departementet at det ville videreføre dagens mål for mediestøtten. De skulle imidlertid suppleres med fire nye mål. Det første av disse var at "*Mediestøtta skal leggje til rette for lokale medium i heile landet og unngå kvite flekkar geografisk ved å sørgje for omfordeling til små lokale aviser*". (Boks 6.2 s. 68). Her blir altså ønsket om å vri støtten over til de små lokale avisene knyttet eksplisitt til en frykt for geografiske hvite flekker.

Mediemangfoldsutvalget om lokalaviser, NOU 2017:7

I sin utredning var Mediemangfoldsutvalget opptatt av flere forskjellige former for mangfold, og det prøvde å beskrive situasjonen for alle aktuelle medier.⁴ Undersøkelsen *Blindsoner og halvskygger* ble omtalt i det avsnittet (avsnitt 6.2) som gjaldt avsendermangfold, under punkt 6.2.3.2, *Geografisk tilhørighet*. Her pekte utvalget først på at vi har svært mange utgiversteder for avis, noe som i seg selv er en garanti for geografisk mangfold. Så forklarte utvalget at jeg hadde funnet 22 kommuner med halvskygge, men at inntrykket likevel var positivt: "*Høst konkluderer med at avisdekningen i Norge alt i alt er god - et stort flertall av kommunene blir dekket av en avis som blir kjøpt av tilstrekkelig mange, og et klart flertall av befolkningen bor i slike kommuner*" (s. 91-92).

Flere steder i utredningen ble det pekt på at lokalavisene spilte en viktig rolle for det lokale demokratiet og den offentlige debatten, men også at mange av dem hadde beskjedne inntekter og en sårbar økonomi. Derfor foreslo utvalget å heve minimumssatsen for produksjonstøtte til 750 000 kroner. Dette forslaget ville bety mest for ukeavisene.

Utvalget mente også at det var galt at en svært stor del av produksjonsstøtten gikk til noen få riksspredte aviser. Dette kunne gjøre at de ble for avhengige av tilskudd. Derfor mente utvalget at man burde redusere taket for produksjonsstøtten, dvs. hvor stor del av de totale driftskostnadene som støtten kunne utgjøre (pkt. 8.5.2.3).

Mer støtte til små lokalaviser og mindre til nasjonale meningsaviser, dette er i praksis den samme omfordelingen som regjeringen nå har foreslått. Utvalget foretok likevel ikke noen direkte kobling mellom de to forslagene. Ønsket om å øke støtten til lokalavisene var heller ikke knyttet til noe ønske om å unngå hvite flekker eller halvskygger. (Det eneste unntaket var Oslo som blindsoner og støtte til bydelsavisene.)

⁴ NOU 2017:7 Det norske mediemangfoldet. Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon, Oslo.

Knut Olav Åmås, som ledet Mediemangfoldsutvalget, var til stede da kulturministeren la frem mediestøttemeldingen på landsmøtet til LLA. På spørsmål fra Klassekampen skrev han dette om kulturministerens begrunnelse: "*Jeg reagerte også på at akkurat 'hvite flekker' og 'halvskygger' ble brukt så aktivt i begrunnelsen for den gledelige og nødvendige løftingen av lokalavisene! NOU-en min gjorde ikke det (altså dro Høst så langt), nettopp fordi funnene jo er som de er.*"⁵

Kommuner med halvskygge, en oppdatering

Grunnlaget for rapporten om blindsoner og halvskygger er avisenes dekningsstall for 2015. Dette var de nyeste som fantes da rapporten ble skrevet. I årene frem til 2015 hadde de aller fleste avisene en negativ opplagsutvikling, og det har selvfølgelig gått ut over husstandsdekningen. Derfor vurderingen om at det kunne "*gått verre, mye verre*".

I de siste årene har opplagsutviklingen snudd. Dette skyldes nesten bare salg av heldigitale abonnemeter. Papiroplaget har fortsatt å falle. Allerede i 2016 hadde 40 prosent av avisene en økning i opplaget (mot 14 prosent i 2015), og i 2017 var andelen enda litt høyere. I 2017 var det også en liten økning i samlet opplag, den første siden 1997.⁶ Reglene for opplagsberegning ble endret i 2018, slik at tallene ikke er helt sammenlignbare. Alt tyder imidlertid på at et flertall av avisene har gått frem i 2018. Vi må derfor gå ut fra at mange aviser har en høyere husstandsdekning i dag enn de hadde i 2015.

Av de 22 kommunene som ble regnet som halvskygger i 2015, er det fire der den viktigste avisen nå har en dekning på mer 30 prosent. Dette er Råde i Østfold, Vestby i Akershus og Lebesby og Gamvik i Finnmark. I Råde, som er delt mellom Fredriksstad Blad og Moss Avis, har Fredriksstad Blad vokst så mye at den har litt over 30 prosent dekning i kommunen som helhet. Den lille ukeavisen Vestby Avis har hatt en bemerkelsesverdig vekst de siste årene, og i 2018 hadde den en husstandsdekning på 45 prosent. Lebesby og Gamvik på Finnmarkskysten blir dekket av Finnmarken fra Vadsø, og i begge kommunene var husstandsdekningen i 2015 så vidt under 30 prosent. Nå har Finnmarken gått frem til 37 prosent i Lebesby og 34 prosent i Gamvik, så grensen er passert med god margin. (Hvis jeg ikke hadde brukt desimaler, ville Hasvik klart det også. Der hadde Finnmark Dagblad 29.9 prosent.)

Det er verdt å merke seg at både Vestby Avis, Fredriksstad Blad og Finnmarken tilhører Amedia. De siste årene har Amedia gjort mye for å skaffe digitale abonnenter, og Vestby Avis, Fredriksstad Blad og Finnmarken er blant de Amedia-avisene der denne utviklingen er kommet lengst.

Av de andre kommunene med halvskygge er Andebu blitt en del av nye Sandefjord kommune. Dermed har den gått ut av statistikken. Ås Avis i Ås har ikke offisielle

⁵ Mener Grande overdriver. Klassekampen 13.4 2019.

⁶ Høst, Sigurd (2018): Avisåret 2017. Rapport nr. 86/2018, Høgskulen i Volda.

dekningstall for 2018, men opplagsutviklingen tilsier at dekingen fremdeles er under 30 prosent. For de 16 andre ligger husstandsdekningen også under 30 prosent. En sjekk av de kommunene som lå rett over grensen på 30 prosent i 2015, viser at Drammens Tidende nå har kommet under denne grensen i Øvre Eiker kommune. Netto resultat er dermed at tallet på kommuner med halvskygge er gått ned fra 22 i 2015 til 18 i 2018.

Av kommunene med halvskygge er det nå bare seks som kommer fra gruppen av små kommuner i periferien. For tre år siden var det åtte. Elleve ligger i det store urbaniserte beltet rundt Oslo, fra Øvre Eiker og Røyken i vest til Sørumsnes i øst. Det var elleve i 2015 også, men siden den gang er en kommune (Vestby) gått ut og en annen (Øvre Eiker) kommet inn. Sauherad i Telemark er den siste.

Røyken i Buskerud har fådagersavisen Røyken og Hurums Avis (27 prosent deking) som sin mest utbredte lokalavis. De andre fra dette beltet er dekket av store eller mellomstore dagsaviser: Drammens Tidende (Øvre Eiker), Budstikka (Asker og Bærum), Romerikes Blad (Lørenskog, Nannestad, Rælingen, Sørumsnes og Ullensaker) og Østlandets Blad (Oppgård og Ås). Alle uten Budstikka er eid av Amedia. Amedias aviser har gjort det godt de siste årene, men mot de mekanismene som skaper halvskygger i Oslo-området, ser det ut til at selv Amedia kjemper forgjeves.

Hvite flekker, halvskygger og støtte til lokalavisene

Ønsket om å unngå geografiske hvite flekker er blitt en del av regjeringens forslag til mediestøtte, og det er en del av begrunnelsen for å øke støtten til lokalavisene. (jf. formuleringen "*Mediestøtten skal legges til rette for lokale medier i hele landet og unngå kvite flekker geografisk ved å sørge for omfordeling til små lokale aviser*" i boks 6.2 s. 68).

Departementet har ikke gitt noen presis forklaring på hva det mener med hvite flekker, dvs. hva slags trusler det ønsker å forhindre. I stortingsmeldingen er flekkene både knyttet til min kartlegging av halvskygger, til en frykt for avisdød blant små og svake lokalaviser, og til et ønske om å stimulere til nyetablering ("*stimulere til lokalmedium i område som i dag har låg eller inga journalistisk deking*").

Ut fra den kunnskapen jeg har om det norske avismønsteret, har jeg vanskelig for å skjønne hvordan økt støtte til de små lokalavisene kan være svaret på tre så forskjellige utfordringer. Hindre avisdød blant svake småaviser: ja. Stimulere til nyetablering: kanskje. I dag er det lite aktuelt å starte nye papiraviser, og utviklingen for betalte, lokale nettaviser uten papirforankring er kommet svært kort.⁷ Forbedre situasjonen for kommuner som ikke har en lokalavis med minst 30 prosent husstandsdekning: definitivt ikke.

⁷ Se Høst, Sigurd (2019): Papiraviser og betalte nettaviser 2018. Rapport nr. 90/2019, Høgskulen i Volda. Ingen av de nye nettavisene som er omtalt i rapporten, har søkt om produksjonsstøtte for 2019.

Ved registreringen for 2002 ble alle kommuner dekket av en avis med 30 prosent husstandsdekning eller mer. I 2015 var det 22 kommuner som kom under denne grensen. Den avisen som sto sterkest i kommunen i 2002, hadde altså gått tilbake. Dette var, uten unntak, en dagsavis fra nærmeste by. Alle de små og spredtbygde kommunene som var kommet i halvskygge, lå i helt i utkanten av dekningsområdet til byavisene. Nesna med Rana Blad fra Mo i Rana, Værøy med Avis Nordland fra Bodø og Lebesby med Finnmarken fra Vadsø er noen eksempler. I beltet rundt Oslo betydde avstandene ikke like mye, så her var det også nabokommuner til utgiverstedet som ble rammet.

I to av de kommunene som var blitt halvskygger i 2015, hadde en fådagersavis overtatt rollen som kommunens mest utbredte avis. Det gjaldt Vestby der Vestby Avis passerte Moss Avis, og Røyken der Røyken og Hurums Avis passerte Drammens Tidende. Dette var ikke nok til å bringe de to kommunene ut av halvskygge i 2015, men Vestby Avis klarte det i 2018.

Forekomsten av geografiske halvskygger er altså et resultat av tilbakegang for lokale dagsaviser, og det hører til unntakene at vekst for en fådagersavis har kompensert for dette. For at halvskyggene skal bli borte igjen, er det nødvendig med vekst for de lokale dagsavisene. Utviklingen fra 2015 til 2018 illustrerer dette poenget.

Hvis myndighetene virkelig ønsker å styrke avisenes stilling i de områdene der de nå står svakt, må de altså iverksette tiltak som gagnar de lokale dagsavisene. Hvordan det best kan gjøres, er en annen diskusjon. Det eneste som er sikkert, er at en reell støtte til disse avisene vil bli dyrt. (Produksjonsstøtte til Drammens Tidende og Romerikes Blad, men ikke til Haugesunds Avis og Sunnmørsposten, det hadde gjort seg!)

Det er en fare for at koblingen mellom halvskygger/hvite flekker og støtte til lokalavisene kan bidra til å avspore debatten om den nye mediestøtten. Hvis halvskygger ikke er noe stort problem, og hvis de skyggene som finnes, skyldes svakhet hos dagsavisene, hvorfor bør vi da vri støtten slik at de små lokalavisene får en større del?

I stedet for å vise til en mulig fare i fremtiden, tror jeg at et forslag om mer støtte til små lokalaviser bør forankres i kunnskap om dagens situasjon. Det gjelder hvilken rolle disse avisene fyller i det norske samfunnet, hva slags journalistiske og økonomiske ressurser de har, og hva slags utfordringer de står overfor. Og ikke minst: hvor mye samfunnet vil få igjen i form av god, seriøs journalistikk for hver ekstra krone som går til lokalavisene. Her har avisorganisasjonene allerede bidratt med mye dokumentasjon, særlig Landslaget for Lokalaviser (LLA) men også Mediebedriftene (MBL).

Da kulturministeren presenterte Mediestøttemeldingen på landsmøtet til LLA, brukte hun en del tid på å utdype resonnementene om hvite flekker som problem. Mesteparten av talen var likevel en hyllest til de redigerte medienes betydning for det offentlige ordskiftet og for demokratiet. Det som var nytt denne gangen, er at det ble lagt så stor vekt på avise-

nes betydning for det lokale demokratiet. Det handler om kommunevalg, om seriøs lokal informasjon og om å kikke lokale makthavere i kortene.

Noe av det kulturministeren sa om lokalavisene, er gjengitt i innledningen til dette notatet. Der står det både om lokalavisenes betydning for demokratiet, og om trusselen fra de hvite flekkene. Foilen som fulgte denne delen av talen, hadde overskriften *Mål for medie-støtten*. Den gjenga de fire punktene fra stortingsmeldingen (boks 6.2) som allerede er omtalt, men det første som gjaldt omfordeling hadde fått en litt annen form. Henvisningen til hvite flekker var borte, og i stedet sto det bare at målet var å *"Legge til rette for lokalmedia over hele landet og sørge for omfordeling til små, lokale aviser"*.

Siden Trine Skei Grande snakket en god del om hvite flekker i sin innledning, er det vanskelig å vite om endringen i målformulering bare er gjort av praktiske grunner eller om det ligger en politisk begrunnelse bak. (De andre tre punktene fra boks 6.2 var ikke forenklet i foilen.) Uansett hva som er grunnen, så er det formuleringen i boks 6.2 som er sendt over til Stortinget og skal behandles der. Slik jeg ser det, er det likevel den forenklete formuleringen fra landsmøtet i Drammen man bør bruke. Den forteller hva regjeringen faktisk ønsker å gjøre, og den inneholder ikke noe som kan avlede oppmerksomheten. Derfor er den et godt utgangspunkt for å diskutere lokalavisenes samfunnsrolle og rammebetingelser.